

פרוטוקול מס' 121/T

מישיבת ועדת-משנה של ועדת הכספים, שהתקיימה
בירושלים, יום ב', כח' בתמוז תשי"ט-3.8.59
בשעה 1100

4506

נכחו:
היו"ר י. גורי
ש. ככה
י. בדר
א. כהיר
מ. חזני
ז. צור
י. קרגמן

מוזמנים:
מבקר המדינה ד"ר ז. מוזס
מ. ב. מאירי - מנהל כללי של משרד מבקר המדינה
ד"ר גרינוולד
א. רוטפלד - האוצר
מר קשרון
ד"ר לוטן

סדר היום:
(א) עיריית נתניה - מימון לזמן קצר ע"י ראש העירייה
(ב) המוסד לביטוח לאומי
(ג) סיכומים והצעות לגבי תקציב הבטחון 1957/58
(ד) עידוד היצוא
(ה) תקציב נוסף - דירוג מקצועי ותשלום שעות
נוספות לעובדי משרד מבקר המדינה.

- - -

* (א) עיריית נתניה - מימון לזמן קצר ע"י ראש העירייה

היו"ר י. גורי:
במסמך הנוסף שמסר לנו מבקר המדינה הוא
קובע כי מסקנותיו הקודמות ביחס לעניין
נתניה ולבקורת שנעשתה בעיריית נתניה עומדות בעינן, לאחר שבדק את
המקרה הזה. כיון שכך, גם ההצעה שהצעתי אז לוועדת הכספים עומדת
בעינה ביסודי, ומכחינת חכמה אינני מתכוונן להביא בה שינויים. אמנם
אני זוכר שכשהתחלנו בדיון על יסוד המסמכים הקודמים היו חברי
ועדה שהיה בדעתם להציע הצעה אחרת מזו שהצעתי אני. נחזור לנקודת
המוצא הקודמת, והחברים הסבורים שעליהם להציע הצעה אחרת משלי,
מתבקשים לעשות זאת.

י. בדר:
אבקש לדחות זאת עד לסוף הישיבה. אם לא
אספיק, לא אספיק.

היו"ר י. גורי:
נשוב לדון בכך בשעה 1230.

(ב) המוסד לביטוח לאומי

היו"ר י. גורי:
אנו עומדים לסכם, שיש פה הבדלי גישה
מסויימים. אין פה ויכוח אסנוהגים לפי
החוק או לא. הבקורת אינה שוענת זאת, אלא יש הבדלי גישה כיצד המוסד
לביטוח לאומי צריך למצות גם את הדין וגם את מידת האובייקטיביות
והרחמים, מתוך מיצוי כל האפשרויות של המכוסח להגן על זכותן
ולהוכיח, גם אם אין לו נתונים חזקים, שאפשר להתבסס עליהם. מהבקורת
מסתבר שמקרים אחדים אתם מחמירים מדי, כשעוד לא נעשה הכל כדי
אולי להגיע למסקנה שיש מקום להקל. זו הנקודה המרכזית בדברי
הבקורת. הועדה מגיעה למסקנה, שיתכן ויש צורך לקיום דיון בעניין
זה בין מבקר המדינה והמוסד, בהשתתפות היועץ המשפטי, ולהבהיר אם
קו ההחמרה מוצדק בכל מקרה, או שצריך לחפש דרך גם במקרים אלה לתת
למכוסח כל שאנסה להגן על זכותו, גם אם הדבר כרוך בקשיים.

* ראה המשך הדיון בנושא זה בהמשך הפרוטוקול.

כיון שכך, לא ראיתי צורך להיכנס לבירורים מפורטים בכל מקרה ומקרה, כי המדובר על גישה עקרונית. כנראה שנציגי האוצר לא הרגישו שהסיכום היה כקו זה ולכן הוזמן ד"ר לוטן על ידם לישיבה. אמרתי שיתכן שלא צריך להזמין את ד"ר לוטן בשביל כך, אבל מאחר שבא מצאתי לנכון להביא לידיעתו מה הבעיות שעסקנו בהן.

ד"ר לוטן: אני מציע שבמצב זה, הרבה יותר טוב לקיים את הדיון כפי שהוצע על-ידי היו"ר.

ג) סיכומים והצעות לגבי תקציב הבטחון 1957/58

(1) בצוע תקציב הבטחון בשנת הכספים 1957/58

היו"ר י. גורי: אני מביא לסיכום שלש נקודות: א) ביצוע

תקציב הבטחון בשנת הכספים 1957/58 (קורא פרק הסיכום מהצעות הסיכום). שר האוצר מתכוון לאישורבכתב שיתקבל לא מועדת הכספים אלא מאגף התקציבים. המבקר משיב שאפילו הסכמה בכתב של שר האוצר אינה מספיקה, אלא היא טעונה אישור ועדת הכספים בהתאם לחוק התקציב; ב) שימוש בחלק מהסכום שנועד לתשלומי מכס לאחר שבוטל הפטור ממכס, למימון סעיפי תקציב אחרים. עד כאן הבקורת.

אשר לנקודה הראשונה, היא מכילה שלשה דברים: 1) סיכומי הבקורת; 2) הערות שר האוצר; 3) תשובת המבקר. מסתבר איפוא שיש פה שתי נקודות: ראשית, לא היה אישור של ועדת הכספים; שנית, אילו גם נתקבלה הטענה שהכנסות ממכירת פסולת ועודפים אפשר להשתמש בהן לצרכי רכש והדבר היה מוכא לועדת הכספים והיא היתה מאשרת - הרי מתוך 2 מיליון ל"י אלה הסכום הגדול יותר לא בא ממקור הכנסה זה, כך שהאישור שניתן בשעתו ע"י ועדת הכספים אינו חל על 1,067,000 ל"י. כיון שכך יש להגיע לכלל מסקנה, שועדת הכספים מפנה את תשומת-לב הממשלה לסיכום הזה ותובעת שמכאן ואילך יישמר חוק התקציב כרוחו וכלשונו.

א. רוטפלד: אולי מבקר המדינה יסכים לציין שב-1958/59 נהגנו כך?

היו"ר י. גורי: האישור בכתב של שר האוצר איננו מספיק, כי אפילו אז יש צורך להביא זאת לועדת הכספים לאישור, וזה לא נעשה גם ב-1958/59. כל עוד החוק עומד בתקפו אין להסתפק באישור בכתב, כי זה אדיין אינו מיישב את העניין עם חוק התקציב.

אשר לנקודה השנייה, כאן העניין הרבה יותר מורכב. יש פה שתי נקודות: ראשית, כשבוטל הפטור, אחד מהלקוחות החשובים היה צה"ל, שבתוך 30 מיליון ל"י של ביטול הפטור תפס מקום נכבד של 21 מיליון ל"י, שמתוכם השתמש משרד הבטחון ב-6,7 מיליון ל"י לכיסוי ההפרשים שנתהו במחירי הסחורות שהוא קנה בארץ מיבואנים שונים (לא שהוזמנו מחו"ל) בארץ. מבקר המדינה טוען שחוק הפטור מיועד למכס בלבד, ואם מדיניות משרד הבטחון בדרכי הקניות השתנתה, ובמקום להזמין מחו"ל הוא קנה בארץ - חוק איננו תופס מקרים אלה.

א. בהיר: נדמה לי שהפטור היה גם בשביל מס-קניה, לא רק בשביל מכס. הסעיף שקבענו (40 המיליון) היה לכל סוגי הפטור.

היו"ר י. גורי: הערות שר האוצר אינן עונות לטענה שהמבקר טוען, ולכן אין לועדת הכספים אלא להסיק מסקנה, שבמקרה זה משרד הבטחון לא פעל כשורה והעניין תובע את תיקונו לעתיד לבוא. כלומר, אנו מקבלים את דעת המבקר בעניין זה, והעניין מכל מקום טעון הסדר. אפילו אם מדיניות משרד הבטחון נכונה, צריך לדאוג לכך, אבל כפי שנעשה הדבר בעבר אין הוא מתיישב עם החוק.

א. רוטפלד: משרד הבטחון היה מייבא סחורות לעצמו ולא היה משלם עליהם מכס בכלל. כרגיל ביטול הפטור לגבי משרדים אחרים נכנס לתקפו ב-1 באפריל, ולגבי משרד הבטחון ב-1 באוקטובר. משרד הבטחון הלך ככוון זה כדי למעט יבוא הסחורות - לא רק סחורות גלם לשימוש עצמי אלא חומר-גלם בשימוש לייצור כל מיני מכשירים ותוצרת. הוא בא ואמר: במקום שאייבא סחורות ואהיה פטור ממכס, אני קונה אותן מהיבואן המקומי, או את הסחורה המוגמרת מהיצרן המקומי, ואינני רואה כל הצדקה מדוע לא אוכל

להשתמש כחלק זה של הפטור גם לדבר זה. כמקום ליירא סחורה ולהשתמש בפטור, הוא קנה אותה מיצרן ועי"כ נתן עבודה ליצרנים בארץ. כלומר, הוא הגדיל את העבודה בארץ וטילם מחיר יותר יקר. משרד הכסחון כהחלט אינו רואה בזה עכירה.

מבקר המדינה ז. מוזס: שר האוצר גם כן לא?

א. רוטפלד: אני חושב ששר האוצר, גם כן לא.

מבקר המדינה ז. מוזס: איך פרשו שאר המשרדים את הסעיף הזה? גם הם קבלו הקצבה והשתמשו אך ורק לכסוי המכס.

מר קטרונ: אינני מבין שיט מקום לטענה כזאת.

היו"ר י. גורי: מר רוטפלד מתעלם פה מנקודה אחת חשובה. כל בקורת המבקר מכוונת לעתיד לבוא. נניח שמשרד הכסחון פירש כפי שפירש. אם נקבל את הפירוש שלו, אזי כל המשרדים האחרים יכולים לנהוג כך וגם משרד הכסחון צריך לעתיד לבוא לנהוג כך. א-ל איננו חושבים שזהו סדר תקין. אם חושבים שזו מדיניות נכונה, או שכל משרדי הממשלה או שרק זה"ל יכולים לנהוג כך לעתיד - על יסוד החוק הקיים זה אינו יכול להימשך. אזי צריך לתקן את החוק. אם זאת אינך אומר, אתה מחטיא את המטרה, משום שהבקורת תובעת קודם כל ליישב את כל פעולות משרדי הממשלה וגם של זה"ל בכלל זה, לתוכן החוק. האם אתה בא ואומר שהחוק מאפשר לנהוג כך?

א. רוטפלד: אני מסכים שכלפי העתיד לא צריך לנהוג כך, אבל משרד הכסחון טוען שבתקציב שאושר הוא היה משוחרר מתשלום מכס, וכשהוא ביצע את התקציב, אם לא היה נוהג כך היה בא קיצוץ בתקציב המעשי שלו.

מ. ב. מאירי: אז צריך לדרוש תקציב נוסף.

היו"ר י. גורי: אם להבא ידרוש תקציב מלא, מדוע לא ביקש תקציב מלא במקרה זה? האם יש לחברי הוועדה דעה בענין זה?

י. בדר: יש לי דעה טובה מאד על משרד הכסחון. אני מראש מסכים לכל נוסחה.

היו"ר י. גורי: דוקא משום כך צריך, שמשרד שיש עליו דעה טובה ינהג תמיד לפי החוק. הנוסחה תהיה מאופקת מאד. נגיד שזה אינו מתישב עם החוק ולכן בעתיד לבוא צריך לפעול במסגרת החוק.

י. בדר: אני מצטרף לנוסחה זו.

(2) הווצאות נמל

היו"ר י. גורי: יש בידי שני פרקים שלא הספקתי להדפיסם, ואקרא אותם באספות: "1. הוצאות נמל - המבקר קובע כי לפי תקנות הנמלים חייבות סחורות שהן רכושן של זה"ל והמובאות לשימושן בלבד בתשלום של 500 פר' לטונה. סחורות אחרות, לרבות סחורות המובאות ע"י משרדי ממשלה אחרים חייבים בתשלום 2% מערך הסחורה צ.י.ף. בנמל חיפה ו1 1/2% בנמל ת"א. הבקורת העלתה כי המחלקה ליבוא ותובלה של אגף האספקה כמשרד הכסחון נהגה בדרך כלל לסלק דמי רציף לפי התעריף המוזל בכל המשלוחים של מערכת הכסחון ולא רק המשלוחים המיועדים לזה"ל. המבקר מביא אילו נתונים שהעלתה הבקורת (ענין 14 מכוניות, 50 טון נייר ל"מערכות" ועוד), ומסיים דבריו, כי מן הראוי לשקול אם לקיים בשטח זה אותו הסדר שהונהג לגבי תשלום דמי מכס; לאמור, שההנחה חלה רק על ציוד לחימה ואילו על יתר המשלוחים יחולו הוצאות הנמל המתייכות את כל משרדי הממשלה".

בסעיף זה יש לי רק מסקנה אחת: כיון שגם המבקר מסכם דבריו, שרצוי לשקול בדבר, ועדת הכספים מפנה תשומת לב שר הכסחון לדברי הבקורת של המבקר ולהמלצתו בנושא זה. אני חושב שזה הסיכום ההולם ביותר את מה שנאמר על ידי המבקר.

א. רוטפלד: המבקר מציע לשקול, והשאלה היא אם זו כבר המלצה.

היו"ר י. גורי:

זו המלצה.

א. בהיר:

אינני מסתפק בהצעה זו. אנחנו יודעים שבעית נמל חיפה והוצאות הנמל היא בעיה כאובה כד"כ. בכל אופן 2% מערך הסחורה, זה אחד התעריפים הגבוהים שישנם, ויש לכך לעתים השפעה על הוצאות הייצור. אני בדעה שעלינו לעשות הכל כדי שלא יהיה כדאי להביא מחו"ל ושכל משרדי הממשלה יוכלו לייצר בארץ מבלי שהפרשים יהיו גדולים. על כן אני בעקרון מקבל את טענות משרד הבטחון לגבי הסעיף הקודם. בענין זה, שופ יש סחורות שעל סוג אחד יהיו 2% ועל השני 500 פר', והטענה פה תהיה הפוכה מזו שבסעיף הקודם. על כן הדבר מחייב הסדר, ואם התחלנו ללכת בדרך זו עלינו לעשות כן גם בסעיף זה. לא איכפת לי שמשרד הבטחון ישלם כל מה שמשלם כל אזרח, ויקבל בחזרה את סכום ההיטל.

היו"ר י. גורי:

לאמור, גם על ציוד לחימה?

א. בהיר:

כן. זה יתן את התמונה הנכונה לגבי כל המערכת המשקית של משרד הבטחון. תע"ש הפך עכשיו ליצרן גדול מאד גם בשכיל יצוא, והוא לפעמים יכול גם לעמוד בתחרות עם יצרנים פרטיים מכחינה זו. אין לי כל ענין להקשות על משרד הבטחון, אבל אם ועדת הכספים דנה בענין זה ומבקר המדינה העיר הערותיו, עלינו להציע הצעות שהן הרבה יותר מתעמקות כבעיה משעשינו עד כה.

על כן אני חושב שגם כסעיף הקודם וגם בזה, צריך להציע הצעות יותר מרחיקות לכת, ובסעיף זה יותר לחומרה. בכל אופן אני מציע לא לעבור על שני הדברים האלה כן, אלא לקיים בירור יותר יסודי בהמשך הזמן.

ש. בבא:

לא תמיד טוב להתעמק. האם משרד הבטחון מחכה להזדמנות זו, של כמה מכוניות ונייר, כדי להיכנס לעומק הבעיות של תע"ש וכו'? האם המבקר הכיחא בחשבון את כל אותה פילוסופיה שאתה מדבר עליה? הוא הצביע על פגם מסויים שהתרכז בדברים קטנים, וחושב שזה אינו כשורה ועל כן העיר את דבריו. וכיון שאין מדינה בעולם שצרכי לחימה לא יהנו בענין זה, הוא לא העיז להציע בענין זה הצעה אחרת. על כן אני מקבל את הצעת היו"ר.

היו"ר י. גורי:

ח"כ בהיר בעצם עורר פה בעיה חשובה. הנמל הוא משק סגור ועליו לכלכל מדיניות נכונה בהוצאות והכנסות, והוא צריך לקבל מכל גורם ממשלתי - כולל חבא - מלוא הסכום המגיע ממנו. אלא אם לצבא יחסר כסף, הוא יתבע תקציב יותר גדול. בסעיף הקודם 21 מיליון ל"י נועדו לכסות את כל צרכי חבא, אבל חבא לא נזקק לכל הסכום והעביר חלק ממנו למטרות אחרות, ובכל אופן צריך כרגע לשמור על החוק. ח"כ בהיר מתכוון לכך, שכשם שנותנים לצבא 21 מיליון, או בעתיד לכונן סכום יותר גדול בקשר עם עניני הפסור, הוא ישלם כל מה שמגיע ממנו ויקבל חזרה מהתקציב. הוא הדין כיחם לדמי רציף. אבל יש לו עוד נקודה אחת חשובה. הוא אומר שעל ידו כך אנחנו נותנים כאילו לצבא, שמופיע לא רק כלוחם אלא גם כסוחר מייצא, הפליה לטובה לעומת שאר היצואנים. כמו כן דואג ח"כ בהיר להכנסות הנמל, שצריכות לשקף מבחינה עסקית את הכל, ואין הוא צריך לכסות את החסר לצד"ל בתקציב, שזאת צריכה לעשות הממשלה.

אינני שולל שצריך להתעמק בנקודה זו, אבל אינני מוכן כבר לפסוק הלכה, ואילו ח"כ בהיר מוכן לעשות זאת כבר כעת. אני אומר שהענין טעון עוד בירור. מה שרצינו לציין הוא, שצה"ל לא צריך לנצל זכות זו, שנועדה רק למטרה אחת, גם על שאר סוגי הסחורות, אלא רק על ציוד לחימה.

מבקר המדינה ז. מוזס:

אשר לסעיף הקודם, לפי דעתי התפקיד הוא, לדאוג לכך שמערכת הבטחון, שאיננה אוהבת להוציא עודפים, קצת מתנגדת ליצר זה ופועלת לפי אותה החוקים על כל משרדי הממשלה, והיא יכולה בודאי לעשות זאת כיון שהיא יכולה להיות בטוחה שתמצא הבנה לדרישותיה.

אשר לנקודה השנייה, יש להגיד שהבקורת לא הכיאה בחשבון שיקולים משקיים כלליים אלא שיקולים מנהליים. אני חושב שהיתה הכרה בריאה ונכונה, ששיטת ההנחות בשטח של מכס ובשטחים אחרים היתה גרועה, כיון שהביאה לידי כך שאלה נהנו מהנחות שלא היו ראויים להם. לכן כטלו את ההנחות לגבי מכס. ובהסדר המחושב הזה נקבע שיש מקרה יוצא מן הכלל אחד: צרכי לחימה. זה היה מובן, כיון ששם האפשרות של "קונציום" הרבה יותר קטנה, ואני בדעה שהסדר המחושב הזה לגבי מכס יכול לשמש דוגמה גם להסדר בשטח זה. זה הרעיון.

הצעתי עומדת בעינה, שמפנים את תשומת לב הממשלה לדברי הבקורת ולהמלצתו של המבקר,

היו"ר י. גורי:

וישקלו בדבר.

אולי תוסיף, שהועדה מבקשת להביא את מסקנות הממשלה כנדון לפנייה. אז יש מקום

א. בהיר:

לבירור מחדש.

אני מקבל זאת.

היו"ר י. גורי:

(3) תאונות ברכב צבאי

חלק זה בדו"ח מכיל כמה פרקים. (קורא את סיכום המבקר). ניתן את הסיכום התמציתי של הפרק ואת הצעות הסיכום, אולם פה נדמה לי שצריך לומר עוד דבר

היו"ר י. גורי:

אחד: שנוסף על הגורמים המנויים כאן יש עוד שלשה גורמים: א) המצב הכללי בכבישים - העומס העצום והכבישים הצרים; ב) הכשרת הנהגים הצבאיים אינה מספקת; ג) מקרי העקיפה של כלי רכב רב הרכב יותר אצל הנהגים הצבאיים. יחד עם זאת צריך לציין, שמצד שלטונות הצבא נעשו כמה דברים כדי להגביר את הפיקוח, וניתנו הוראות, כך שהצבא אינו אדיש לכך, אבל הם עוד אינם די יעילים ויש להחמיר בעונשים.

קבלתי הודעה, שביוני 1959 פורסמו פקודות משכל הקובעות הוראות בנדון.

א. רוטפלד:

כלומר, מפנים תשומת-לב הממשלה ומציינים את הגורמים המחייבים שקידה-יתר על המלצות המבקר, ושתיים-שלוש נקודות נוספות שהדגשתי.

היו"ר י. גורי:

לפי הדו"ח הזה התמונה היא עגומה. הנזק השנתי מסתכם בערך במיליון לירות תביעות שהוגשו ושאושרו ב-56 וב-1957 ו-100 אלף ל"י שיפול רפואי, וזאת מלבד אבדן ימי עבודה וכלי רכב שהוצאו מכלל שימוש. אין ספק שבמערכת הבטחון זה מסתכם בכמה מיליונים, אולי יותר מ-3 ואולי זה מתקרב ל-4-5 מיליון ל"י. אני חושב שגם הפעם איננו יכולים להסתפק רק בהערש כללית זו ויש להגיד שהממשלה חייבת לבדוק אפשרויות ולחפש אמצעים להרחבת הכבישים והפיכת עורכי התנועה המרכזיים בארץ לחד-סטריים. אני אומר זאת כהנחיה, כי אם אנחנו רוצים לתרום את חלקנו יש להגיע לכך שכביש חיפה-באר-שבע, לפחות, יהיה חד-סטרי. הועדה צריכה להגיד משהו מסויים.

א. בהיר:

זאת אפשר להגיד בסיכומים.

ש. בבה:

נכון. אפשר בסיכומים לומר, שלנוכח מצב זה מזדקרת במלוא חריפותה בעית הרחבת הכבישים וכו', אבל איננו יכולים לכלול זאת בהצעות.

היו"ר י. גורי:

א) עיריית נתניה - מימון לזמן קצר ע"י ראש העירייה (המשך הדיון, ר' עמ' 1 בפרוטוקול)

אמרתי בפתיחת הישיבה, שכיון שלאחר הבקורת הוגש לנו מסמך שתכנו אינו מחייב לשנות

היו"ר י. גורי:

מיסודה את העמדה שהגעתי אליה בבירור שקיימנו לפני כמה שבועות, אינני רואה כל סיבה, וכן המבקר, לשנות ביסודה את הצעתי הקודמת, והיא עומדת בעינה. אני יכול לרענן בזכרוכם מה שקראתי אז (קורא את הסיכומים הקודמים).

הבקורת הנוספת שנעשתה על-ידי מבקר המדינה

בעקבות השאלה שעורר ח"כ בדר היא רק אפיזודה. היא היתה הופכת לעובדה המחייבת אותנו לטפל בה, אילו תכנו של המסמך היה אחר ומחייב אותנו לשנות מהגישה שלנו בדו"ח הקודם. כיון שתכנו של המסמך הוא כזה שאינו בא לשנות מאומה, אני רואה זאת כאפיזודה ולכן אינני בא לגרוע או להוסיף משהו להצעתי הקודמת.

י. בדר:

לגבי תשובת מבקר המדינה, אין מה להגיד, אבל ההצהרה בשבועה, בעיני דורשת הסבר. מה כתוב בה? (קורא נוסח ההצהרה בשבועה). כל זה היה יפה מאד אילו בזה נגמר הענין. אבל אחר כך כתוב שזה מתיחס לתקופה שלאחר הדו"ח

של מבקר המדינה מ-24.12.57. ז.א. שהצהרה זו בשבועה איננה שוללת אפשרות שלפני אותו תאריך היו העברות נוסף לאותן העברות המופיעות ברשימה. אם זה כך, אני רוצה להגיד שהחקירה של המבקר, בעיני, לא נסתימה. אין לי שום ידיעה אם ההעברות הנוספות היו אחרי או לפני הדו"ח. על כן הייתי מבקש הסבר, מהי ההגבלה הזו בהצהרה בשבועה. לא ארחיק לכת ואומר שהצהרה זו בעקיפין מאשרת את הענין, כי אין שומעים הן מכלל לאו ולהיפך. מכל מקום ההצהרה כפי שהיא, בודאי אינה יכולה לתת תשובה מספקת למה שאמרתי - ואני הרי אמרתי שאני מסתפק בהצהרה בשבועה, אבל לא בזאת.

דבר נוסף: אחרי שהמבקר יסביר מדוע הגבלה זו בהצהרה ובפירושה, הייתי רוצה לעורר בעיה אחרת, שהיא בשבילי חשובה מבחינת בדיקת מניעים של כל השיטה הזאת של אותן העברות שהיו, לא רק בדו"ח הראשון אלא לאחר מכן.

אני רוצה לשאול על פרשת רשיש ופרנקל. כרגע מסויים עמדה הקואליציה האחרונה בנתניה להתפורר. המפקקים בקואליציה היו דוקא אנשי מפא"י. במצב זה הזמין ראש העיריה (מר שקד) את יו"ר איגוד ערים מר רשיש לנתניה, בכדי ליישב את הענין בינו לבין מפא"י. מר רשיש בא והתגורר במלון של מר פרנקל. אחר כך נשאר מזה חשבון של 120 לירות. מספר ימים...

מ. חזני: במשך כמה ימים?

י. בדר: אינני יודע. החשבון נשאר פתוח זמן לא קצר, עד שזמן מה לפני הסתלקותו-סילוקו נתן מר שקד הוראה לנכות את החוב הזה מחשבון המסים של גב' פרנקל. דבר זה נתקל אחר-כך בנציגו של מבקר המדינה, שהתנגד לכך שחשבון זה של מר רשיש ייפרע כך. הכוונה לשלם את החשבון דרך ניכוי מסים עירוניים של גב' פרנקל נתקלה במשרד מבקר המדינה, ונציג מבקר המדינה נתן הוראה, שאי-אפשר מכספי העיריה לשלם חשבון זה.

ש. בכה: מי שילם?

י. בדר: אינני יודע. מכל מקום סיפור זה, ובעיקר ההוראה שהחוב הזה ינוכה מחשבון המסים, מראה שמר שקד איננו מעל התחשבות עם הפרשי כספים קטנים, וזה נותן לי סיבה לחשוב שבכל עיסקות-סילוקים אלה הוא התכוון ליתרון חמרי, קטן או גדול - זה לא חשוב.

היו"ר י. גורי: שאלתי את חברי הועדה אם יש להם הצעות אחרות מזו שאני הצעתי. אמרת מה שאמרת. האם יש לך הצעה אחרת? הסיפור שספרת הוא פיקנטי מאד, אבל אינני מבין מהי סמיכות הפרשיות. אם כי יש סמיכות בעקיפין - הישירה לענין שאנחנו עוסקים בו.

י. בדר: הסבחי איזה קשר אני רואה. אלה שיראו את הסיפור כחלק של הצעותי לסיכום, יראו את הקשר.

היו"ר י. גורי: תחילה אנו צריכים לשמוע מהמבקר אם ענין זה שאתה מספר עליו, נבדק.

מבקר המדינה ז. מוזס: במידה שהיה ביכולת מבקר המדינה לבדוק זאת.

היו"ר י. גורי: אתה אומר שהענין לא נבדק די צרכו, אבל מכל מקום הענין שימש נושא לבדיקתו של מבקר המדינה ושל מסמך שהגיש לנו. הענין שאתה מספר עליו כעת, אינני יודע אם הוא נבדק. נניח שמבקר המדינה בדק את ענין גב' פרנקל והגיש לנו מסמך, וגם שם יש הצהרה בשבועה. אח"כ תגיד שנוסת ההצהרה בשבועה אינו מניח את דעתך, ואח"כ תגיד שיש לך עוד סיפור אחד. אולי תניח את כל הסיפורים שלך בבת-אחת?

י. בדר: כשהצהרה בשבועה זו היא על עיסקות שאין להן שום סימן בחשבונות - כי זה מתיחס לתקופה שאחרי הדו"ח של מבקר המדינה - זה אינו אומר לי שום דבר.

מבקר המדינה ז. מוזס: נתבקשתי ע"י הועדה לבדוק ענין מימון לזמן קצר ע"י ראש העירייה בנתניה. היו 2 דוחו"ת שלי על כך, והבינותי היטב שאחד מחברי הועדה הציע לבדוק את נכונות ההודעה שהוא קיבל בגדון, שהיתה יכולה - לו היתה נכונה - לשנות את התמונה; ובדקתי זאת. בדקתי זאת באופן יסודי ובאופן סופי.

לעומת זאת צריך אני לענות בהערה עקרונית מאד על הענין השני שח"כ בדר הביאו. אני הייתי חורג מכל מסורת לו הייתי מתחיל לדון בועדת הכספים בפרט אחד מבקורת על גוף מבוקר מסויים. הבקורת המבוצעת עכשיו מטפלת כנראה גם בענין שנחשב כה פיקנטי ושהוזכר שם, ובזמן הנכון אביע את דעתי על ענין זה בדו"ח על נתניה. לפי דעתי אי אפשר להתחיל בפרוצדורה, שאני מתוך בקורת מקיפה אביא פה את הפרו והקונטרה והשיקולים על ענין אחד. את דעתי על ענין זה יקראו חברי הועדה בדו"ח על נתניה - כל זמן שועדת הכספים לא תדרוש ממני דו"ח מיוחד על נושא זה, כפי שהיא יכולה בכל רגע לעשות. כודאי, הועדה רשאית לדרוש ממני דו"ח על כל ענין, ואם הועדה תחשוב שהענין כל כך חשוב כמו הענין הקודם שבדקתי, ותקש ממני לתת דו"ח על כך, ודאי אתן. אחרת אפעל לפי המנהג שהיה עד עכשיו, שעל פרט קטן מאד מתוך הבקורת לא אביא דו"ח-ביניים בעל-פה בישיבה של הועדה.

ח"כ בדר אמר בישיבה הקודמת, שיהיה מספיק לו אם מר שקד יתן הצהרה בשבועה. זו לא היתה דעתי. אני לא הסתפקתי בהצהרה בשבועה של מר שקד, אלא משרדי בדק ראשית כל את החשבונות של העירייה. והתוצאה של בדיקה זו כלולה בדו"ח. המשרד שמע כעד את סגן הגיזבר ואחר כך שמע את מר שקד. שלש השלבים של הבדיקה הביאו לאותה תוצאה - שלא היו תשלומים או העברות סילוקין, נוסף על אלה שהוזכרו בדו"ח.

אשר לשאלת ח"כ בדר, מדוע בהצהרה בשבועה - שהוא, בלי הוספה זו מקבל אותה - הוספו המלים "זה מתיחס לתקופה שלאחרי הדו"ח של מבקר המדינה מ-1957" - צריך אני להגיד, שאני לא שאלתי במפורש את היועץ המשפטי של משרדי מה מובן התוספת הזאת, כי לי המובן היה ברור בהחלט: כיון שהיועץ המשפטי של משרדי הוא איש זהיר, וגם כנראה מר שקד השתדל לתת הצהרה שבלי-ספק נכונה, בא לידי ביטוי במלים אלה, שנושא הבדיקה, והנושא - לפיכך - של ההצהרה, היה רק התקופה שהתחילה ב-1957, כדי למנוע את דושם כאילו הבדיקה התכוונה לתקופה זו שבכלל לא היתה אקטואלית. אני מזכיר לחברי הועדה שח"כ בדר בישיבה הקודמת השאיר קצת פתוחה את השאלה, אם התשלום הזה היה אחרי סוף 1958 - זאת אומרת, אחרי התקופה השניה - או במשך התקופה הזאת. איש לא חשב על האפשרות, שהמקרה לכאורה היה יכול להתיחס לתקופה 57-55; אבל כיון שמשפטנים זהירים, כנראה הוספו המלים האלה כדי למנוע כל ספק בשאלה, איזו תקופה היתה נושא של הבדיקה.

היו"ר י. גורי: נתעוררה שאלה זו גם בקשר למכתב הקודם, שהוא באיזה אופן שהוא הגיע לפרסום, וידועה תגובתו של המבקר. עכשיו אנחנו עוסקים באותה מטרייה: שענין שנבדק על ידי אחד הבוחנים של מבקר המדינה, - הענין שהזכיר כעת ח"כ בדר - ושנמצא בשלב הטיפול הפנימי, הגיע לפרסום.

מבקר המדינה ז. מוזס: ח"כ בדר יודע זאת; אני - לא.

י. בדר: אני יכול להגיד לאדוני: מנתניה.

היו"ר י. גורי: השאלה היא רטורית, אבל אינני חוקר את ח"כ בדר מנין השיג את הידיעה. אין לי כל רשות לחקור אותו. מנין יודע ח"כ בדר שהענין הזה נתקל בנציגו של מבקר המדינה?

י. בדר: אחרי שהבוחן הביע דעה בפני עובדי העירייה, שאין לבצע ניכוי זה, ברור שזה ידוע לא רק לעובדי מבקר המדינה. אני מבין שאני יכול להניח, שהסיפור שספרתי הוא נכון.

היו"ר י. גורי: אבל הוא אינו תופס כל מקום בענין זה.

ש. בכה: אם הבינותי נכון את ח"כ בדר, הסיפור שהוא סיפר שם, ושאינני מטיל ספק בנכונותו - בשבילו זה שימש רק דוגמה כדי להסיק מזאת מסקנה, ואין זה בא להכניס את הענין כחומר נוסף לבדיקה.

י. בדר: שגם חסכוניות קטנים של 3% וכו' מענינים את מר שקד.

ש. כבה: כדי שיוכל לומר אותם דברים קשים ביותר, שהוא אמר, השתמש בדוגמה זאת.

היו"ר י. גורי: הצעתי ערוכה במישור מסויים - על תוצאות הנקורת בנושא מסויים. זה נושא חדש.

ש. כבה: הוא לא הכניס זאת בנושא חדש שיש לצרפו לעיונים, אלא הציע כאן הצעה חמורה מאד לגבי העניין הנדון. אין כל ספק שמה שהמבקר כתב בדו"ח הנוסף שלו הוא נכון. אולם מזאת אני מבין שהסכום שנמסר בדו"ח הראשון (133 אלף ל"י בקירוב) הוא סכום אבסולוטי. אני מקבל זאת וגם ביחס לזאת אין לנו לנהל שום ויכוחים. הסתייגותו של ח"כ בדר נוגעת יותר לתוכן ולצורת השבועה מאשר לתוכן הדו"ח הנוסף. נשאר לנו לעיין רק בחומר שמונח לפנינו ובהצעת היו"ר.

בכל ההצעות שהיו"ר מכין, ההצעות מנוסחות בצורה קונקרטית...

היו"ר י. גורי: לא הספקתי לומר: ברור שאם אני מכניס מסמך זה לדו"ח כנסת, עד המלים "הועדה מצטרפת לדעת המבקר" אלה סיכומים, ורק מכאן ואילך זו הצאה. ברור שרק השורות האחרונות הן הצעה.

ש. כבה: אם כך, נשאר לי רק להציע מה שהצעתי: מאחר שכל החלק הראשון עובר לסיכומים, שההצעה תסתכם כך: "הועדה מצטרפת לדעת המבקר... בדרך האמורה... נוגד הנהלת משק הכספים של עירייה על יסודות תקינים ובריאים". מכאן ועד הסוף אני מציע למחוק, ואחר-כך: "ובהסתמך על סעיף 14 ב" של חוק מבקר המדינה היא פונה לשר המשפטים להקים ועדת חקירה".

י. בדר: אני מסתפק בהצטרפות להצעת ח"כ כבה.

היו"ר י. גורי: אביא למליאת הועדה שתי הצעות: אחת שלי, והשנייה של ח"כ כבה-בדר.

מ. חזני: יש לי הצעה נוספת: כשהיו"ר מציע לוועדה להצטרף לדעת המבקר, הוא מציע בסוף רק מחצית דבריו של המבקר. המבקר מדבר על שני דברים. אמנם ראש עיריית נתניה הודיע שהפסיק, אולם מתפקידו היה לעשות זאת מיד אחרי קבלת דו"ח-הכיניים. את החלק השני אינך מציע לוועדה לרשום לפנייה.

היו"ר י. גורי: אתה טועה בכל העניין. מה שאמר המבקר, זאת אנו נותנים בסיכומים. כסיכום אנחנו רושמים לפנינו את החלק הסובסטנטיבי הזה, שהוא הודיע כי מכאן ואילך תיפסק כליל דרך מימון זו. כשאנחנו נותנים סיכום, פירושו שאנחנו מסכמים את הדברים ולא מערערים על הסיכום של המבקר. אחר כך אנחנו מגיעים להצעות הסיכום: מקבלים את דעת המבקר ורושמים הודעה, שמכאן ואילך זה ייפסק.

מ. חזני: הצעתי היא: "הועדה מצטרפת לדעת המבקר, כי המימון של פעולות העירייה בדרך האמורה בסעיף 1 לעיל נוגד הנהלת משק הכספים של העירייה על יסודות תקינים ובריאים וכי המשכת הפעולות הנדונות הוותה פגיעה חמורה בחוק ובעקרונות של ניהול משק בריא".

היו"ר י. גורי: אין לי כל סיבה להתנגד לפיסקה זו ואני מוכן לשקלל בדבר, אבל צריך לסכם בזאת, שהועדה רושמת לפנייה שמכאן ואילך זה ייפסק. אני מוכן לשקול בדבר.

מ. חזני: אזי גם אני אשקול, שהועדה רושמת לפנייה כי לאחר הערה שניה של המבקר המצב הוא כך וכך.

ד) ע י ד ו ד ה י צ ו א

היו"ר י. גורי: אני רוצה להביא לידיעת הועדה, ששאר ההצעות אינן תחת ידי, אבל כיון שיש בידי שלש הצעות ביחס לפרק של עידוד היצוא - בניגוד להצעתי אני - אביאן לידיעת המבקר. ההצעות הן של ח"כ בדר, חזני ורובין. (קורא את הצעת ח"כ בדר). האם זה נוסף, או במקום הצעותי?

י. בדר: זאת אינני יכול סוד להגיד.

היו"ר י. גורי: (קורא את הצעתו). אני חושב שמלבד ענין הבטת הצער בתחילה, אין הבדל מהותי רב בין הצעתו של ח"כ חזני והצעתי. אני אומר שצריך להתאים זאת לחוק התקציב, ומזה מתבקש כל מה שח"כ חזני מפרט.

(קורא הצעת ח"כ רובין). כציתי רק להביא לידיעת מבקר המדינה, שמה יש לו מה להעיר.

(ה) תקציב נוסף - דירוג מקצועי ותשלום שעות נוספות לעובדי משרד מבקר המדינה

היו"ר י. גורי: קבלתי מכתב ממבקר המדינה, מ-21.7 ואני רוצה לקרוא את חנו, כי זה סעון גם אישור של הועדה, בענין הנהגת דירוג מקצועי לעובדי משרד מבקר המדינה ותשלום בעד שעות נוספות. (קורא את המכתב הנ"ל). הבאתי זאת רק לוועדת המשנה, כדי שתחילת הבירור תהיה בנוכחות המבקר, לפני שהענין יועבר למליאת הועדה.

יש מכתב שלי למבקר המדינה, שעוסק גם בענין זה, שסיכמו אומר: "...בשים לב לנימוקים שהובאו... אין הועדה שוללת את הצורך להתקין דירוג מקצועי לעובדי הבקורת במקום הדירוג המינהלי... בשים לב לקוי המדיניות הכלליים הנקוטים על ידי הממשלה בכל הנוגע... וכו'". עכשיו בא התקציב הנוסף, ויש לי כמה שאלות: ראשית, ביחס לסך 295 אלף ל"י שמופיע כאילו כסכום אחרון. כיצד ליישב זאת עם הנאמר במכתב, שבצד העבודה לא הושלמה אלא נעשתה רק באופן חלקי? האם ייתכן שאחר כך יבוא איזה סכום נוסף?

מבקר המדינה ז. מוזס: זה אומדן די מבוסס.

היו"ר י. גורי: כלומר צריך להמתין עד שחושלם העבודה?

מבקר המדינה ז. מוזס: ההעברה לדירוג מקצועי עומדת בפני סיום, אבל החשבון המדויק ידרוש עוד זמן.

היו"ר י. גורי: אבל לא יכול להיות הפרש. יש פה שאלה נוספת: השינויים במשכורתם של עובדי המדינה, שלא הועברו לדירוג מקצועי אלא היו בדירוגים מקצועיים ונתנו להם הטבות כצורות שונות (שעות נוספות ומבנה חק אחר וספרות מקצועית) הונחו רטרואקטיבית מ-1 באפריל 1958. כאן הלכנו במישור אחר לגמרי. עובדי משרד המבקר לא היו בתחומי דירוג מקצועי, אלא בתחום הדירוג המינהלי, ועכשיו כל אחד שובץ מחדש בדרגתו. המכתב שלנו נכתב ב-14.4.59. בשעת כתיבת המכתב - ואינני אומר כרגע לא הן ולא לאו - השאלה הזאת לא עמדה בפני הועדה ובפני: אם יש לזה תוקף מ-1.4.58 או מ-1.4.59. אינני קובע עמדה, אבל ועדת הכספים לא קיימה כל דיון באספקט זה.

שלישית: ענין השעות הנוספות. בדרך כלל לעובדי מדינה אחרים שה משתלם או בצורה גלובאלית או מחולק לאחוזים מסויימים, או רישום. איזה מדיניות מכלכל המבקר בענין זה לגבי עובדי משרדו?

רביעית: לפני כמה ימים כתבנו מכתב, בדבר שינויים במשכורת השופטים, ואמרנו שהשינויים במבנה הוותק ותשלום הנוסף יש להם תוקף מ-1.4.58, ואילו השינויים לגבי ספרות מקצועית תוקפם ממתן ההחלטה, לאמור מ-1.8.59. הועדה היח סבורה שהטבות מסוג זה אין להן תוקף רטרואקטיבי. זו שאלה רביעית.

השאלה היא, אם כדאי להמתין עד שהמלאכה חסתיים. שמעתי מהמבקר שלא רצוי להמתין.

מבקר המדינה ז. מוזס: ענין השעות הנוספות הוסדר במשרדנו בדיוק באותה צורה כמו בכל משרדי הממשלה. ז.א. סכום גלובאלי לדרגה 2 וסכומים גלובאליים שנקבעו באופן אינדיבידואלי לגבי הדרגות הגבוהות (3-4), ורישום לגבי הדרגות הנמוכות. כל זה, תוך מגע מתמיד עם נציבות שרות המדינה, כדי שהסדר יהיה הולם בדיוק את החסדר שישנו במשרדים אחרים.

היו"ר י. גורי:
אבל אז יש שאלה נוספת: אשר לאלה שמקבלים
באופן גלובאלי - אז יופעל הענין רטרואקטיבית
מ-1.4.58. אשר לרישום - רישום אינו יכול להיות מופעל באופן
רטרואקטיבי.

מ. ב. מאירי:
כשנה הקודמת, לכולם - לפי החוזר - באופן
גלובאלי.

היו"ר י. גורי:
חברי הועדה יכולים לעורר שאלה: אסחננו
בענין זה איננו תלויים בנציבות שרות
המדינה ופועלים בתוקף סמכותנו כועדת הכספים, ואז השאלה של
רישום באופן רטרואקטיבי תתעורר. לכן רציתי לשמוע דעתך.

י. בדר:
אני מבין שענין של דירוג מקצועי לאלה
שאינן להם השכלה מקצועית, אינו יכול להיות.

היו"ר י. גורי:
הישיבה ננעלת, ומה שאברר - אברר אישית
עם מבקר המדינה.

הישיבה ננעלה בשעה 1335